

Les 2 BEROEPEN M/V

Dit is de tweede les uit de lessenserie 'Worden wat je wil' in het kader van de Kinderboekenweek 2021. Les 1 besteedt aandacht aan de invloed van technologie op de verandering van beroepen van vroeger. Ook komt het onderwerp kinderarbeid aan de orde. Les 3 gaat over de invloed die technologie heeft op hedendaagse beroepen.

Tijdens deze tweede les gaan de leerlingen ervaren dat zij mogelijk stereotiepe denkbelden hebben over de verdeling van gender bij beroepen. Ook leren ze dat dit mede komt door de invloed van verschillende soorten media. Daarnaast kijken ze naar technologische veranderingen die mogelijk een verschuiving kunnen veroorzaken in de genderverdeling van beroepen. De les heeft zowel doe- als praatopdrachten en is daardoor afwisselend en interactief. Totale duur: 1 uur.

BURGERSCHAP

In deze les staat de pijler 'identiteit' centraal, waarbij de focus ligt op het ontwikkelen van de vaardigheid 'In concrete situaties discriminatie en uitsluiting herkennen' (leerdoel 19 leerplankader SLO burgerschapsonderwijs en mensenrechteneducatie). De leerlingen gaan nadenken over typische 'mannenberoepen' en typische 'vrouwenberoepen'. Hoe komt het dat deze verdeling er is? Waar ligt de oorsprong?

Het onderdeel Burgerschap in de Digi-doener is gebaseerd op het Vakportaal burgerschap van SLO. SLO onderscheidt drie domeinen van burgerschapsonderwijs: democratie, participatie en identiteit. Vanuit dit perspectief werken we aan burgerschap in de Digi-doeners, meer informatie vind je [hier](#).

ETHIEK

Wie bepaalt welk beroep jij doet? Bepaal jij dat zelf of laat je je beïnvloeden? In de media is nog steeds sprake van een stereotiepe verdeling van gender als het gaat om beroepen. Ook de reacties van de omgeving, als een man kiest voor een typisch vrouwenberoep of een vrouw voor een

typisch mannenberoep, zijn niet altijd even positief. Die reacties en de beeldvorming die via de media tot ons komt, heeft onbewust invloed op de beroepskeuze die jonge mensen maken.

LESOPBOUW

- Introductie: Teken de uitvinder en geef de uitvinder een naam. Is het een man of een vrouw? (15 min.)
- Verdieping: De leerlingen kijken naar typische mannenberoepen en typische vrouwenberoepen en wat dat eigenlijk zijn. Verder wordt besproken in hoeverre je echt zelf kiest als je voor een beroep kiest. Laat je je beïnvloeden door de media of niet? (20 min.)
- Doen: De leerlingen maken een kwartetspel in een tekstverwerkingsprogramma. (20 min.) Voor het spelen van het spel kies je een ander moment in de week. Dit is niet meegenomen in de lesduur van deze les.
- Afronding: Terugblik op de lesinhoud. (5 min.)

VOORBEREIDING & BENODIGDHEDEN

Van tevoren kun je een aantal dingen doen:

- Lees de handleiding en lesbrief.
- Digibord met internetverbinding: klik door de slides voor op het digibord.
- Om te weten welke beroepen horen bij de verschillende sectoren (zie opdracht slide 10) kun je [deze link](#) gebruiken.
- Deze les sluit goed aan op de Digi-doener 'Rolpatronen in de media'.
- Voor het maken van het kwartetspel kun je gebruikmaken van het sjabloon dat te vinden is in de bijlagen van deze handleiding. Eventueel kun je de categorieën op de kaarten wijzigen. De categorie 'beroepssector' wordt benoemd en uitgelegd bij slide 10.
- Als alle kaarten voor het kwartetspel zijn ingeleverd, kopieer je het dubbelzijdig met het blad met het patroon erop (op stevig papier of lamineren). Suggesties om te spelen:
 - In de klas in de tafelgroepjes, het advies is dan wel om meer kopieën te maken om het te kunnen spelen.
 - Buiten: laat de leerlingen de kaartjes uitwisselen,

zodat ze ieder vier verschillende kaartjes van andere leerlingen hebben. Die leggen ze op zijn kop ergens op het plein (niet verstoppen, ze moeten zichtbaar zijn). Als alle kaartjes neergelegd zijn, mogen ze gaan zoeken. Vertel dat het erom gaat wie het eerste zijn eigen kwartet heeft gevonden. Na tien minuten stop je het zoeken (of eerder, maar nog niet iedereen

moet zijn kwartet compleet hebben). Vraag nu hoe dat sneller kan. De volgende ronde mogen ze samenwerken. Als ze een kwartetkaartje van een ander vinden, mogen ze die ander daarop wijzen. Ze moeten het kaartje wel laten liggen. Waarschijnlijk gaat het nu veel sneller. Conclusie: samenwerken loont!

DOEL VAN DE LES

Domein curriculum 2021	Leerdoelen digitale vaardigheden	Kerdoel vak	21st century skills
1 De werking en het (creatieve) gebruik van digitale technologie DG3.1 Interactie en creatie met digitale technologie.	1 ICT-basisvaardigheden De leerling kan foto's bewerken binnen het gekozen presentatieprogramma.	1 Oriëntatie op jezelf en de wereld De leerling leert zich te gedragen vanuit respect voor algemeen aanvaarde waarden en normen.	1 Kritisch denken
		2 Taal De leerling leert zich naar vorm en inhoud uit te drukken bij het geven en vragen van informatie, het uitbrengen van verslag, het geven van uitleg, het instrueren en bij het discussiëren.	2 Sociale & culturele vaardigheden

INTRODUCTIE

Openingslide

Vertel hier nog niets over de inhoud van de les. Dat beïnvloedt het resultaat van de opdracht bij slide 1.

Slide 1, Doen

De leerlingen hebben een half A4'tje voor zich en kleurpotloden of stiften. Let op: bij deze opdracht is het van belang dat je de uitvinder met woorden niet mannelijk of vrouwelijk maakt. Gebruik het woord 'uitvinder' en vermijd woorden als hij en zij. Als er vragen over komen, geef dan aan dat ze het zelf mogen weten.

Vertel: Jullie gaan zo een filmpje bekijken van een uitvinder die allerlei slimme en handige apparaten bedenkt om het dagelijkse leven makkelijker te maken. Eerst mogen jullie die uitvinder gaan tekenen. Hoe denk je dat de uitvinder eruitziet? En welke naam geef je de uitvinder? Je krijgt hier acht minuten de tijd voor. Begin maar!

Na acht minuten vraag je aan de leerlingen om hun tekening omhoog te houden. Vraag aan een paar leerlingen hoe ze de uitvinder genoemd hebben. Laat dan het filmpje zien. Vraag om reacties van de klas. Wie had een vrouwelijke uitvinder getekend, en wie een mannelijke?

VERDIEPING

Slide 2, Praten en denken

 Kom even terug op het resultaat van de vorige opdracht. Hoe zou het komen dat de ene leerling een man tekent en de andere leerling een vrouw? Wat zorgt ervoor dat we bij het ene beroep meer aan een man denken en bij het andere beroep meer aan een vrouw? De leerlingen gaan nu een lijst invullen die op de lesbrief staat. Deze opdracht doen ze individueel, het gaat om de persoonlijke mening van de leerling.

Bespreek de opdracht zoals het op het bord staat:

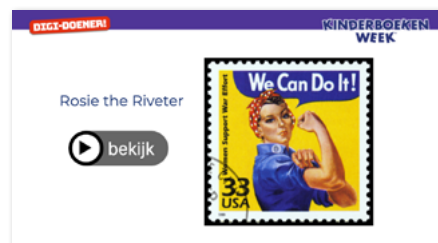
- Welk beroep vind je leuk of lijkt je leuk? Leg uit: Je hoeft niet na te denken over of je iets wel zou kunnen of over de vraag of iets wel of niet hoort. Gewoon alleen bedenken of je iets leuk zou vinden om te doen.
- Wat past bij jou? Nu ga je bedenken welk beroep bij jou past als je kijkt naar je kwaliteiten. Ben je sterk, kun je goed rekenen of ben je goed in handvaardigheid?
- Wat zijn volgens jou typische mannenberoepen en wat zijn typische vrouwenberoepen? (Leg het symbool voor mannen en vrouwen nog even uit: het handspiegeltje voor vrouwen, de pijl en boog voor mannen.) Neem de beroepen even door en check of de beroepen bekend zijn.

Vraag, als iedereen klaar is, wat hen opvalt aan het rijtje. Hebben de leerlingen steeds dezelfde beroepen aangekruist of zijn er verschillen? Hoe zou dat komen? Hebben ze misschien bij de eerste vraag al rekening gehouden met het resultaat van de laatste vraag? Zijn er meer mannenberoepen of meer vrouwenberoepen? Hoe zou dat komen, waar ligt de oorsprong? (Vroeger werkten meer mannen dan vrouwen, vrouwen bleven thuis om voor de kinderen te zorgen.) Wat zijn kenmerken van typische mannenberoepen en vrouwenberoepen? (Mannen: zwaar, gevaarlijk, technisch, met computers, leidinggevend. Vrouwen: huishoudelijk, verzorgend, met mensen of kinderen.)

Slide 3, Luisteren / Praten met de klas

Vertel: De verdeling tussen typische mannenberoepen en vrouwenberoepen is niet altijd zo geweest. Tijdens de Tweede Wereldoorlog werden steeds meer mannen ingezet om te vechten of om te werken in oorlogsgebied. Dat zorgde ervoor dat veel werk in het eigen land niet meer gedaan kon worden.

Om toch de fabrieken draaiende te houden, werd in Amerika reclame gemaakt om ervoor te zorgen dat vrouwen het werk gingen doen dat eerst door mannen werd gedaan. Ze maakten reclame met posters en zelfs met postzegels. Rose Will Monroe stond symbool voor de campagne. Zij verhuisde in de oorlog van Kentucky naar Michigan

en ging vervolgens aan de slag in een vliegtuigfabriek. Ze werkte er mee aan de bouw van bommenwerpers voor de luchtmacht. De overheid vroeg of ze in de eerste Rosie the Riveter promotiefilm wilde spelen. Kenmerkend voor de afbeeldingen van Rosie is de rode hoofddoek met witte stippen.

Leg uit wat een riveter is. Een rivet is een klinknagel, daarmee werden metalen onderdelen aan elkaar gemaakt. Een riveter was iemand die de klinknagelmachine bediende. Start nu het filmpje. Kijkvraag: Let op het werk dat ze deden. Waren dat typische vrouwenberoepen of juist niet?

Slide 4, Luisteren / Praten met de klas

Vertel: Nog niet zo lang geleden is er onderzoek gedaan naar de voorkeur voor beroepen bij jongens en meisjes. Ze vroegen welke beroepen ze zelf het leukst vinden. Op basis van dat lijstje met voorkeuren kon de computer 91% van de jongens en 85% van de meisjes indelen in de juiste genderklasse. Weten jullie wat gender betekent? (Gender staat voor de gedrags- en identiteitsaspecten van sekse.) Dat betekent dus dat jongens en meisjes nog steeds vaak kiezen voor stereotiepe jongens- en meisjesberoepen. Weten jullie wat 'stereotiepe' betekent? (Iets dat steeds weer op dezelfde, voorspelbare manier gebeurt.) Hoe komt het dat dit nog steeds zo is? Wat zorgt ervoor dat veel jongeren zo'n voorkeur hebben voor stereotiepe mannen- of vrouwenberoepen? (Laat leerlingen reageren.) Kijk bijvoorbeeld eens naar de afbeelding op het bord, wat valt je daar op? (Stereotiepe keuze van mannen en vrouwen bij de verschillende beroepen.)

Slide 5, Luisteren / Praten met de klas

Vertel: De media heeft invloed op de manier waarop wij naar beroepen kijken. Daar zijn we helemaal niet zo mee bezig, het gebeurt onbewust. Maar als we er goed naar kijken, dan valt het op. Je gaat nu kijken naar een filmpje van een bedrijf om personeel te krijgen in de bouw (klik op de eerste link). Wat valt jullie op in dit filmpje? (Er is geen vrouw te zien.)

Klik op de tweede link, scroll door naar de poster van het bedrijf dat op zoek is naar personeel. Wat valt hier op? (Wederom geen vrouw te zien.) Maar andersom zie je het ook! Klik op de derde link. Wat zien de leerlingen hier? (Een oproep voor personeel in de kinderopvang, geen man te zien.) Klik dan op de laatste link. Wat valt hier op? (Een oproep om in de kraamzorg te gaan werken, alles is in het roze, alleen maar vrouwen in beeld.)

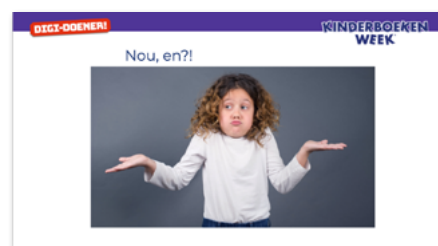
Slide 6, Luisteren / Praten met de klas

Vertel: Veel typische mannenberoepen waren van oorsprong hele zware beroepen. Wie kan daarvan een voorbeeld geven? (Bouwwakker, stratenmaker, verhuizer, vuilnisman.) Hoe zijn die beroepen veranderd door middel van technologie?

Bespreek de foto's en laat het filmpje zien. Wat zou dit kunnen betekenen voor de verdeling van mannen en vrouwen bij die beroepen?

Slide 7, Praten en denken

Vertel: Hoe erg is het dat veel meisjes kiezen voor een typisch vrouwenberoep en veel jongens voor een typisch mannenberoep? Je zou

kunnen zeggen dat het niets uitmaakt. Iedereen moet toch kunnen kiezen wat hij of zij leuk vindt? Daar zit nu precies het probleem!

Het vervelende is dat als vrouwen kiezen voor een typisch mannenberoep, er vaak extra aandacht aan wordt besteed. Mensen reageren dan bijvoorbeeld met 'Zo, dat is stoer, durf je dat wel in zo'n mannenwereld?'. Andersom is het nog erger! Als mannen kiezen voor een typisch vrouwenberoep, krijgen ze vaak negatieve reacties en worden ze uitgemaakt voor mietje of softie. Door die aandacht en negatieve reacties durven jonge mensen toch niet altijd te kiezen voor de opleiding die ze eigenlijk het liefst zouden doen. En dat is natuurlijk niet oké!

Slide 8, Praten en denken

Hoe zit dat met jou? Durf jij te kiezen voor wat je echt leuk vindt? Laat de leerlingen hier op reageren.

Vertel: Het gaat niet alleen over beroepen, maar ook over allerlei andere dingen. Kleding, kleuren, boeken, films, hobby's. We worden door allerlei media, zoals reclames, boeken en films, behoorlijk beïnvloed. Wat krijg je te zien als je boeken zoekt over paarden? Boeken over jongens of boeken over meisjes?

Typ de zoekopdracht 'leesboeken voor kinderen paarden' in in een zoekmachine. Vraag wat de leerlingen opvalt. (Het zijn vooral boeken over meisjes.) Wat krijg je te zien als je boeken zoekt over voetbal? Boeken over jongens of boeken over meisjes? Typ de zoekopdracht 'leesboeken voor kinderen voetbal' in. Vraag nog een keer wat de leerlingen opvalt. (Het zijn vooral boeken over jongens.) En wat nou als jij als meisje dol bent op voetbal, of als jongen helemaal gek van paarden? Hoe reageert jouw omgeving daarop? Kies je echt zelf?

DOEN

Slide 9, Doen

Vertel: Jullie gaan nu je eigen beroepenkwartet maken. Wie kan uitleggen hoe een kwartet spel er ook alweer uit ziet? Wat staat er op de kaartjes van een kwartet spel? Wat zou het thema zijn van het kwartet waar de kaartjes die je op het bord ziet bij horen?

Laat een leerling vertellen. Er moet iets gezegd worden over het hoofdthema (in ons geval beroepen), de verschillende categorieën (in ons geval de verschillende beroepen, zoals slager of timmerman) en iets over de kenmerken van die categorieën. Wijs ondertussen aan op de afbeelding op het bord.

Vertel de leerlingen hoe ze het gaan maken (op de computer, laptop of Chromebook). In de lesbrief staat een stappenplan hoe ze het moeten maken. Laat op het bord de verschillende stappen nog eens zien in het tekstverwerkingsprogramma dat de leerlingen ook gebruiken. Deel het sjabloon (zie bijlage) voor het kwartet met de leerlingen op de manier die je gewend bent.

Slide 10, Doen

Laat aan de hand van de afbeelding zien wat de bedoeling is.

Vertel: De eerste categorie die je onder het plaatje moet invullen is de beroepssector. Wat zou daarmee bedoeld worden? (Wijs op de lijst op het bord.) Wie kan een beroep noemen dat bij de eerste sector hoort? (Dokter, tandarts, verpleegkundige, fysiotherapeut, etc.)

Ga zo alle sectoren langs (klik op de link onder 'Vorbereiding & benodigdheden' om beroepen te vinden per sector). Probeer te voorkomen dat er twee dezelfde beroepen gekozen worden. Maak een lijst op het bord waar de leerlingen hun beroep op kunnen zetten.

AFRONDING**Slide 11, Praten en denken**

Lees de tekst op het bord voor en stel bij elk onderdeel een vraag:

- Wie kan er een typisch mannenberoep en een typisch vrouwenberoep noemen?
- Wie kan er kenmerken van typische mannenberoepen en typische vrouwenberoepen noemen? En hoe komt het dat er meer typische mannenberoepen zijn dan vrouwenberoepen?
- Wie denkt dat hij echt zelf kiest als het gaat om beroepen, of andere zaken die voor jou belangrijk zijn, zoals kleding, hobby's of boeken?

BIJLAGE VOOR DE LEERKRACHT | SJABLOON BEROEPENKWARTET

Beroep	Beroep
Welke sector _____	Welke sector _____
Waarmee je werkt _____	Waarmee je werkt _____
Waar je werkt _____	Waar je werkt _____
Welke opleiding _____	Welke opleiding _____

Beroep	Beroep
Welke sector _____	Welke sector _____
Waarmee je werkt _____	Waarmee je werkt _____
Waar je werkt _____	Waar je werkt _____
Welke opleiding _____	Welke opleiding _____

